

НОЁХОН НЮТАГЫ ТҮРҮҮЧЫН ЭРДЭМТЭН

Түүхын эрдэмы доктор, профессор Оросы Холбоото болон Буряад Уласы эрдэмы габьяата ажаябуулагча Буянта Сайнцакович Санжиевы түрсөөр 100 – жэлын ой ноябриин 12 – до гүйсэбэ.

Буянта Сайнцакович 1912 ондо Сэлэнгын аймагы Ноехон сомоны юрын таряачаны бүлэдэ түрсэн байна.

Буянта Сайнцакович Залаа сууринда нээгдэсэн 1 – хи шатын дүрвэн классы сургуули дүүргэсэн түрүүчын шавинары нэгэн болоно.

1930 ондо Сэлэнгын долоон жэлы сургуули дүүргээд, Хяагтын педтехникумдэ ороо. 14 настыдаа комсомолы, 18 настыдаа Партиин гэшүүн болсон намтарты.

1934 ондо Буянта Сайнцакович Ленины нэрэмжэтэ Москвагы Гүрэны багшын институтда оржо, эрхим сайнаар дүүргэбэ. Дээдэ сургуулида сорходоо эрдэм шэнжэлгын ажалда бэрхэ байхадань РСФСР – ы Наркомпрос Буянта Сайнцаковичи Буряад - Монгол АССР-ы хэлэ, литература, түүхын гүрэны эрдэм шэнжэлгын институтда (ГИЯЛИ) түүхын тасаг даагчаар эльгээсэн байна.

Сүүлдэнь ГИЯЛИин директоры орлогчоор, Партиин Обкомы хэблэлы тасагы даагчаар хүдэлөө.

1941 онды июль сараас 17 – хи Краснознаменно Армиин 7 – хи отделдо политрук – инструкторээр алва хиигээ.

1942 оны декабрь сараас Буянта Сайнцакович Буряад – Монгол республикын партиин Обкомы номнол дэлгэрүүлэлгын секретаряар хүдэлжэ эхилээ.

Гэрнь альбомсоо абгасан гэрэл зураг

1948 ондо ЦК – гы дэргэдэхи Партиин дээдэ сургуули заочноор дүүргээ.

Профессор Б.С. Санжиев тави гаран жэл дээдэ сургуулида багшалаа. Хорин жэл шахуу Эрхүүгы Арады Ажахын институтда түүхын кафедрые даажа яваа. Удаань Эрхүүгы Гүрэны Университедтэ басал түүхын кафедры даагчаар ажалллаа. Тэхэ зуураа, бэрхэ багша мэргэжэлты хүтэлбэрлэгчэ байсныгаа харуулаа ем.

Буянта Сайнцакович КПСС –ы, СССР –ы түүхын докторы кандидады десертацинууды хамгаалгын зүблэлы түрүүлэгчээр хүдэлжэ, хэды олон хүнүүды эрдэмы харгыда гарахын тусалааб даа! Профессор Санжиев эрдэмы асуудалнуудаар олон тоото ном шэнжэлгэнүүды бэчэжэ хэблүүлээ.

«История Сибири до наших дней» гэжэ нэрти таван боти тон шухала ном бүлэг эрдэмтэды бэчэжэ хэблүүлсэн габьяаты.

Эрдэмтэды энэ ехэ шэнжэлгын Парти, Правительство үндэрөөр сэгнэжэ, СССР – ы гүрэны шан олгосон байна. Мүн тэрэшэлэн, Буянта Сайнцакович «Очерки истории Иркутской организации КПСС» гэсэн гурван боти хамтын шэнжэлгэ бэчэлсэжэ хэблүүлсэн байна.

Совет Гүрэны 50 жэлы Илалтын үдэртэ дашарамдуулан, «Ноехон в далеком и близком прошлом» гэсэн түүхэтэ очерк хэблэлдэ гаргажа, түрсэн нютагынгаа арад зоны ехээн баярлуулаа бэлэй.

Эсэшэ сусашагүйгээр, аша үрэ ехэтыгээр хүдэлсэнын түлөө профессор Б.С.Санжиевы Улаан Тугы орден, «1941 – 1045 онууды Эсэгэ Ороноо хамгаалгын Агуухэ дайны үедэ шэн габьяатыгаар ажалласны түлөө», «Ажалдаа шалгарсаны түлөө» медальнуудаар гүрэн түрэмнай шагнасан байна.

Буянта Сайнцакович эрдэмы, соел гэгээрэлы хэрэгтэ үнэн шударгы ажал хүдэлмэрёо тон дуртыгаар хэдэг, үнэн сэхэ, даруу түбшэн занты хүн байгаа. Түрсөөр 90 жэлын ойдо дашарамдуулан, түүхын эрдэмы доктор, профессор 1942 – 1946 онуудта БМАССР –ы Партиин Обкомы секретаряар хүдэлсэн Б.С. Санжиевта Улаан – Үдэ хотодо дурасхаалы самбар нээгдээ сэн.

Буянта Сайнцакович ганса Ноехон нютагтаач бэшэ, бүхы Буряад Орон цоогоо эрдэмы жолоо чанга гэгшээр барьсан хүнүүды нэгэн боложо, арад зондоо үльгэр жэшээ болоно.

Д.Г. ДАРМАЕВА,
Ноехон нютаг

ОРШУУЛЖА НААСЫЛ...

